

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 12, No. 4, 2017, pp. 824 - 837

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว
APPROACHES FOR INCREASE THE EFFICIENCY OF LUNCH PROJECT MANAGEMENT IN
BANBANGKEAW SCHOOL

จินดาหรา พวงมาลา *

Jindarha Puangmala

สุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน **

Surasak Kaoiean

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันและสำรวจสภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว ตลอดจนนำเสนอแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 14 คน และนักเรียนจำนวน 150 คน เก็บข้อมูลโดยการศึกษาตามสภาพจริงและใช้แบบสอบถามแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้วมีต้นทุนค่าใช้จ่ายของอาหารที่เหลือทิ้งคิดเป็นร้อยละ 20 คุณภาพของอาหารมีสารอาหารครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาการ มีเวลารับประทานอาหารคลาตเคลื่อนจากที่กำหนดเฉลี่ย 12 นาที ด้านความพึงพอใจผู้รับบริการอาหารกลางวันมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) และผู้ให้บริการอาหารกลางวันมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เช่นเดียวกัน 2) สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยตามลำดับ คือด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.96$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.79$) และด้านการวางแผน ($\bar{X} = 2.49$) 3) แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว ควรเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ โดยใช้หลักการ PDCA ในการบริหารแต่ละด้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโครงการอย่างต่อเนื่อง

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: aime.thailande@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถิติการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

E-mail Address: surasak_kao9@hotmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

The research aimed to analyze efficiency and study the management of lunch project in Banbangkeaw School. In addition, to propose the approaches for increase the efficiency of lunch project management in Banbangkeaw School. 14 school staff consisted of the school principal and teachers and 150 students were research respondents. The data were collected by authentic measurement and using the questionnaire of approaches for increase the efficiency of school lunch project management in Banbangkeaw School. Quantitative data was analyzed using frequency, distribution, percentage mean and standard deviation, while qualitative data was analyzed using content analysis.

The results indicated 1) the efficiency of lunch project in Banbangkeaw School in the cost of discarded food is 20 percent. Have quality of food in 5 nutrients, Have time to eat discrepancy average 12 minutes. Satisfaction of clients who have lunch have medium rate of satisfaction ($\bar{X} = 3.12$). And the lunch service providers was medium rate satisfaction ($\bar{X} = 2.74$). 2) The same as condition of lunch project management it in medium rate satisfaction ($\bar{X} = 2.74$). When considering in each aspects of mean rank respectively, was: Implementation of the plan into action ($\bar{X} = 2.96$). Evaluation ($\bar{X} = 4.79$) and Planning ($\bar{X} = 2.49$) 3) The approaches for increase the efficiency of lunch project management in Banbangkeaw School should emphasize 4M Man, Money, Material and Management by using PDCA for management in each part to increase the efficiency of lunch project management.

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ/ การบริหารโครงการ/ โครงการอาหารกลางวัน

KEYWORDS: EFFICIENCY/ PROJECT MANAGEMENT/ SCHOOL LUNCH PROJECT

บทนำ

โครงการอาหารกลางวัน เป็นโครงการที่เกิดจากความตระหนักของรัฐบาลที่มุ่งแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการในเด็ก ซึ่งพบว่านักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวนมากขาดแคลนอาหารกลางวันและมีอาหารกลางวันแต่ปริมาณไม่เพียงพอ ทำให้ภาวะการเจ็บเรื้อรังเติบโตไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ซึ่งการที่นักเรียนจะมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง อาหารและโภชนาการเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น เพื่อส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้รับอาหารอย่างถูกต้องตามหลักโภชนาการ โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาจึงเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 โดยจัดสรรงบประมาณในลักษณะเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้โรงเรียนดำเนินการจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนได้รับประทาน เพื่อแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการโดยบูรณาการเข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (สำนักงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา, 2557)

ในช่วง 20 ปีแรกนั้นโครงการไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล ทำให้ต้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรหรือมูลนิธิต่างประเทศเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญด้านคุณภาพประชากรในการพัฒนาประเทศ

เพราะพบว่านักเรียนจำนวนมากยังขาดแคลนอาหารกลางวัน โดยได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการไม่เพียงพอต่อร่างกาย ทำให้การเจริญเติบโตไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน เกิดภาวะทุพโภชนาการ รัฐบาลจึงได้บรรจุแผนอาหารและโภชนาการลงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษาชั้นสูงร่วมมือกันดำเนินการ และในปี พ.ศ. 2530 สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนดำเนินโครงการอาหารกลางวันครบทุกโรงเรียน ก่อนวันที่ 5 ธันวาคม 2530 เพื่อเฉลิมฉลองครบ 60 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ภายใต้คำขวัญ “ฉลอง 60 พรรษามหาราชา เด็กประถมศึกษาไม่หิวโหย” ในระยะต่อมาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้ดำเนินโครงการอาหารกลางวันมาอย่างต่อเนื่อง (กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา, 2559)

โรงเรียนบ้านบางแก้ว มีการจัดโครงการอาหารกลางวันบริการแก่นักเรียนมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2495 จนถึงปัจจุบันโดยในระยะแรกเริ่มที่การจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอแก่นักเรียนทุกคน โรงเรียนจะคัดเลือกนักเรียนที่ยากจนให้ได้รับคูปองเงินไปซื้ออาหารกลางวันจากแม่ค้าที่นำมาขายในโรงเรียน จากนั้นเมื่อรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันมากขึ้นทำให้โรงเรียนสามารถจัดบริการอาหารกลางวันให้แก่ นักเรียนได้อย่างทั่วถึงทุกคน โรงเรียนได้จัดทำอาหารกลางวันให้กับนักเรียนเอง โดยครูและนักเรียนช่วยกันประกอบอาหารเอง และในเวลาต่อมาที่ภาระงานของครูเริ่มมีมากขึ้น โรงเรียนจึงจ้างเหมาให้บุคคลในชุมชนทำอาหารกลางวันให้แก่ นักเรียนจวบจนถึงปัจจุบัน

การบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้วประสบปัญหาในหลายๆด้าน ได้แก่ 1) ปริมาณและคุณภาพของอาหารที่นักเรียนได้รับไม่เหมาะสมกับงบประมาณที่จัดสรรเป็นค่าจ้างเหมาทำอาหาร 2) ปริมาณอาหารกลางวันในแต่ละวันมีจำนวนไม่พอกับความต้องการของนักเรียน มักจะมีปัญหาอาหารไม่เพียงพอต่อนักเรียนทุกคนในทุกวันหรืออาหารมีเหลือเกินความต้องการของนักเรียนอยู่เสมอ 3)รสชาติของอาหารไม่เหมาะกับวัยของนักเรียนโดยส่วนใหญ่ อาหารมักจะเป็นรสเผ็ด ซึ่งทำให้นักเรียนชั้นก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้นไม่ยอมรับประทาน 4)ความไม่สะอาดของอาหารคือ มีสิ่งแปลกปลอมเจือปน 5)โรงอาหารและภาชนะใส่อาหารไม่สะอาด นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาในเรื่องอาหารส่วนใหญ่ที่รับประทานในหนึ่งสัปดาห์มักจะมีส่วนประกอบด้วยเนื้อสัตว์คือเนื้อไก่เป็นหลัก ไม่ค่อยมีผักประกอบในอาหารตามปริมาณอันสมควรทำให้คุณค่าทางอาหารที่ได้รับประทานไม่ค่อยมีความหลากหลายตามหลักโภชนาการ และการจัดช่วงเวลาให้นักเรียนรับประทานอาหารในบางวันยังมีปัญหาที่นักเรียนมาพร้อมกัน จนไม่มีที่ว่างให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหาร (รายงานผลการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว, 2558)

สภาพปัญหาดังที่กล่าวมานี้สอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหลักของการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดประสิทธิผลด้วยวิธีการที่ใช้เวลา พลังงาน บุคลากรและการลงทุนที่น้อยที่สุด หรือวิธีการที่ประหยัดที่สุดผลผลิตหรือผลลัพธ์จากการกระบวนการทำงาน(ราชบัณฑิต, 2551) โดยประสิทธิภาพจากกระบวนการทำงานสามารถวัดจากองค์ประกอบ 4 มิติ คือ ปริมาณ คุณภาพ เวลา ค่าใช้จ่าย ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 มิติ นั้นสามารถวิเคราะห์ได้จาก 1. ต้นทุนต่อหน่วย 2. สัดส่วนผลผลิตต่อทรัพยากร 3. สัดส่วนเวลาที่ใช้

จริงในการให้บริการเปรียบเทียบกับระยะเวลาที่กำหนด 4. สัดส่วนค่าใช้จ่ายจริงต่อค่าใช้จ่ายตอบแทน 5. คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดตามคู่มือการประกันคุณภาพและควบคุมคุณภาพ 6. ปริมาณผลผลิตที่ได้จริงเปรียบเทียบกับแผน 7. ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อกระบวนการให้บริการ (ชญาพิมพ์,2559)

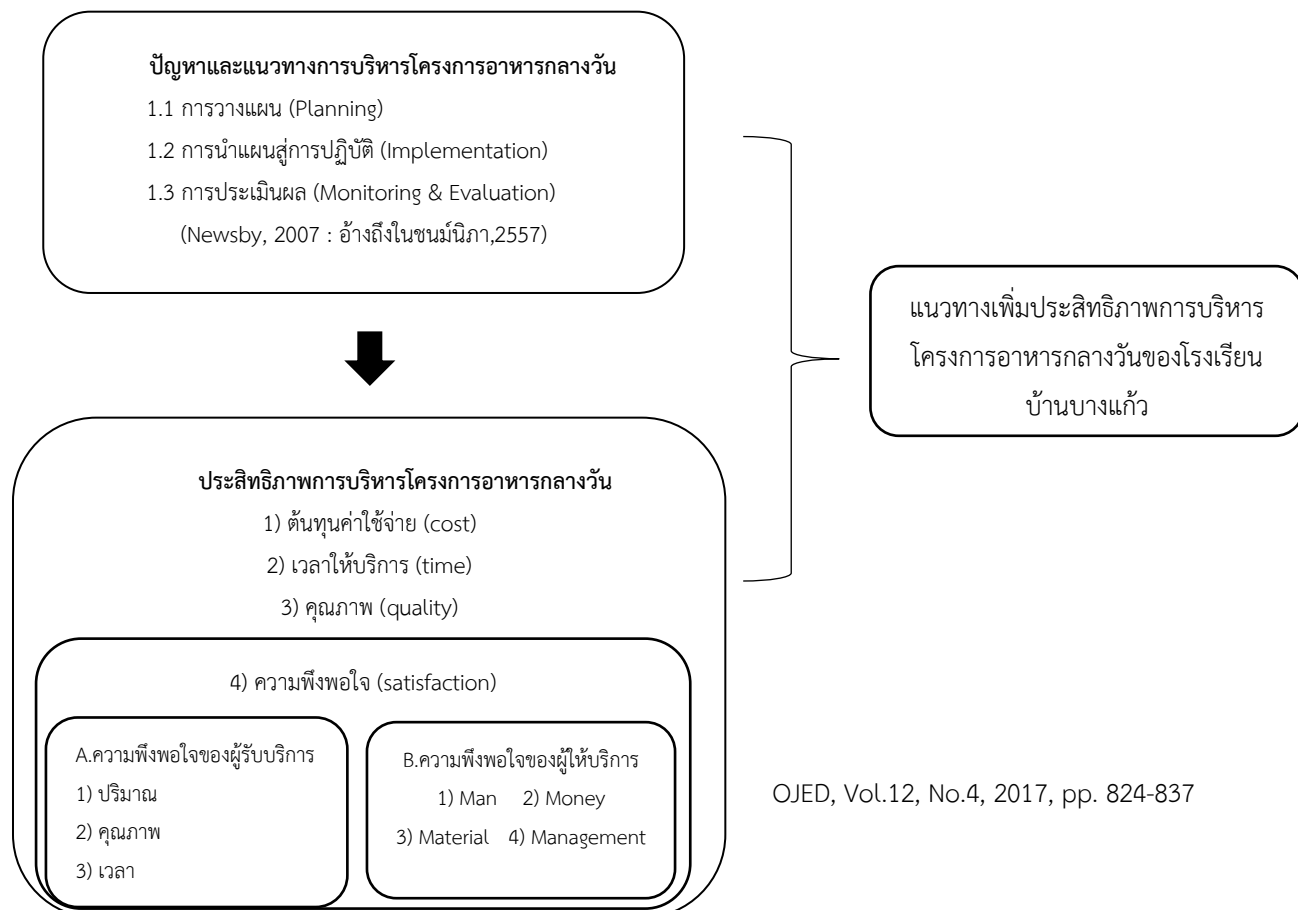
จากประเด็นปัญหาและความสอดคล้องกับองค์ประกอบการวัดประสิทธิภาพ จึงสมควรที่จะประเมินระดับประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว และศึกษาปัญหาที่แท้จริงทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการบริหารโครงการอาหารกลางวัน เพื่อนำมาสู่การค้นพบแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว
3. เพื่อเสนอแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การออกแบบแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว จะพิจารณาจากระดับประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวัน และสภาพปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวันเป็นฐาน ซึ่งในส่วนของประสิทธิภาพประกอบด้วยข้อมูลจาก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ต้นทุนค่าใช้จ่าย 2) คุณภาพ 3) เวลา และ 4) ความพึงพอใจ ซึ่งแบ่งเป็นความพึงพอใจของผู้ให้บริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการ และในส่วนของสภาพปัญหาการบริหารโครงการพิจารณาตามหลัก PIE ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการประเมินผล ดังแผนภาพ 1

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนตามการเก็บข้อมูล คือส่วนแรกที่เป็นการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว มีประชากรผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหารและครู และ 2) นักเรียนโรงเรียนบ้านบางแก้ว ประชากรผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาและคณะครูรวม 14 คน ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักเรียนจะใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ช่วงชั้นเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น ได้ขนาดตัวอย่างนักเรียนทั้งสิ้น 150 คน ส่วนที่ 2 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และครูผู้สอนจำนวน 11 คน รวมทั้งสิ้น 14 คน และส่วนสุดท้าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ของร่างแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 4 ส่วนด้วยกัน ประกอบด้วย

1) แบบบันทึกข้อมูลตามสภาพจริงในการบริหารอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านต้นทุนค่าใช้จ่าย เวลา และคุณภาพของอาหารกลางวัน

2) แบบสอบถาม เรื่อง แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว โดยมีแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด แบ่งเป็น 1) แบบสอบถามสำหรับผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู 2) แบบสอบถามสำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาตอนต้น และ 3) แบบสอบถามสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ในแบบสอบถามประกอบด้วย เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับความพึงพอใจและ สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันโดยเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) และข้อคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามสภาพและแนวทางการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว ออกแบบโดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating Scale) เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

4) แบบสัมภาษณ์เรื่องแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว เพื่อนำผลมาประกอบกับ (ร่าง) แนวทางให้มีแนวทางที่สมบูรณ์ ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนบ้านบางแก้ว

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

จำแนกเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ปัญหาการบริหารโครงการอาหารกลางวัน และการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแจกแจงความถี่ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อคำถามปลายเปิดเรื่องแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวัน และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในตอนท้าย

ผลการวิจัย

1.ประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว ประกอบด้วย

1) ต้นทุนค่าใช้จ่าย 2) เวลา 3) คุณภาพ และ 4) ความพึงพอใจ แบ่งเป็นความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ

1.1 ต้นทุนค่าใช้จ่าย พบว่า โรงเรียนมีต้นทุนค่าใช้จ่ายอาหารกลางวันคิดเป็นราคา 82.72บาท ต่อ กิโลกรัม โดยในจำนวนนี้แบ่งออกเป็นต้นทุนค่าใช้จ่ายอาหารที่นักเรียนรับประทานร้อยละ 80 ส่วนที่เหลือจากนักเรียนรับประทานรวมกับเศษอาหารซึ่งเป็นต้นทุนที่โรงเรียนจ่ายไปโดยเสียเปล่าร้อยละ 20 แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนต้องจ่ายงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์จำนวนมากเมื่อเทียบกับต้นทุนทั้งหมด

1.2 เวลา พบว่าเวลาที่ผู้ประกอบการนำอาหารมาส่งให้แก่โรงเรียนมีช่วงเวลาเฉลี่ยคือ $\bar{x} = 11.16$ น. และช่วงเวลาที่นักเรียนได้เริ่มรับประทานอาหารคือ 11.27 น. ค่าความคลาดเคลื่อนของเวลาที่นักเรียนกลุ่มแรกต้องรออาหารจากผู้ประกอบการโดยเฉลี่ยคือ 12 นาที ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้นักเรียนทุกระดับชั้นได้รับประทานอาหารไม่ตรงตามเวลาที่กำหนดไปด้วย อีกทั้งยังสอดคล้องกับระดับความพึงพอใจในของผู้รับบริการ ในด้านเวลา ซึ่งอยู่ในอันดับต่ำที่สุดด้วย

1.3 คุณภาพ พบว่านักเรียนได้รับอาหารครบทั้ง 5 หมู่ ตามหลักโภชนาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยในส่วนของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านคุณภาพ ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ 2 แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของแหล่งสารอาหารที่ได้รับ พบว่าแหล่งอาหารในส่วนที่ให้วิตามินและเกลือแร่ เป็นอาหารจำพวกผักเพียงอย่างเดียว ไม่มีผลไม้ประกอบด้วยเลย และในส่วนของสารอาหารประเภทไขมัน ก็พบว่านักเรียนจะได้รับไขมันจากน้ำมันพืชที่ใช้ประกอบอาหารเป็นหลัก ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพของนักเรียนในระยะยาวได้ นอกจากนี้ นักเรียนได้รับอาหารจากแหล่งเดิมอยู่เสมอ ไม่มีการจัดอาหารในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้รับสารอาหารตามหลักโภชนาการไม่สมบูรณ์

1.4 ความพึงพอใจ แบ่งออกเป็นความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ

ความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีรายละเอียด ดังนี้

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 35.15 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดและเพศหญิง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 64.85 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ความพึงพอใจของผู้รับบริการในภาพรวม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านปริมาณ ($\bar{X} = 3.59$) รองลงมาคือด้านคุณภาพ ($\bar{X} = 3.12$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านเวลา ($\bar{X} = 2.64$) เมื่อพิจารณาแยกรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

(1) ด้านปริมาณ

ผู้รับบริการมีความพึงพอใจด้านปริมาณในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจระดับมากในเรื่องปริมาณความจุของ สถานที่/อุปกรณ์ที่ใช้นั่งรับประทานอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 3.59$) รวมถึงเรื่องปริมาณอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 3.47$) และมีความพึงพอใจในระดับปานกลางเรื่องของปริมาณอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 3.47$) และปริมาณผู้ให้บริการอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 3.31$) แสดงให้เห็นว่าควรเพิ่มประสิทธิภาพในด้านจำนวนอุปกรณ์ชิ้นและภาชนะอาหารที่ใช้ในการรับประทานอาหาร และจำนวนครูที่มารับบริการนักเรียนในช่วงเวลารับประทานอาหารกลางวัน

(2) ด้านคุณภาพ

ผู้รับบริการมีความพึงพอใจระดับปานกลาง ในเรื่อง คุณภาพของผู้ให้บริการอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 3.32$) คุณภาพของอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 3.01$) และคุณภาพของสถานที่/อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับประทานอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 2.70$) และพบว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับน้อยต่อคุณภาพของอาหารกลางวัน ($\bar{X} = 2.52$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านคุณภาพที่ได้จากการเก็บข้อมูลตามสภาพจริง ซึ่งพบว่าอาหารกลางวันของโรงเรียนยังมีสารอาหารตามหลักโภชนาการไม่ครบสมบูรณ์และไม่มีการจัดรูปแบบอาหารที่หลากหลาย และยังสะท้อนไปยังด้านต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ทำให้มีอาหารเหลือจำนวนมาก จึงส่งผลให้โรงเรียนต้องเสียต้นทุนค่าใช้จ่ายในส่วนของอาหารที่นักเรียนไม่ได้รับประทานซึ่งจัดเป็นค่าใช้จ่ายที่สูญเปล่า โดยมีมากถึงร้อยละ 20 ของจำนวนต้นทุนค่าใช้จ่ายทั้งหมด

(3) ด้านเวลา

ผู้รับบริการมีความพึงพอใจด้านเวลาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีความพึงพอใจระดับปานกลางเรื่องเวลาที่ใช้ในการรับประทานอาหาร ($\bar{X} = 2.66$) และมีความพึงพอใจในระดับน้อยเรื่องเวลาที่เริ่มรับประทานอาหารกลางวันเนื่องจากได้รับผลกระทบจากการที่ผู้ประกอบการส่งอาหารล่าช้า ($\bar{X} = 2.51$) และมีความพึงพอใจในระดับน้อยเรื่องเวลาที่ใช้ในการล้างและเก็บอุปกรณ์ ($\bar{X} = 2.23$)

ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ มีรายละเอียดดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม และผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีช่วงอายุเฉลี่ยคือ 45.86 ปี โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากที่สุดคือ 60 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุน้อยที่สุดคืออายุ 26 ปี

ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุการทำงานเฉลี่ย 21.21 ปี โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุการทำงานมากที่สุดคือ 40 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุการทำงานน้อยที่สุดคือ 1 ปี

ความพึงพอใจในการให้บริการโครงการอาหารกลางวันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$ และ $SD = 0.55$) โดยด้านที่มีระดับความพึงพอใจในการให้บริการสูงที่สุดคือด้านวัสดุ/อุปกรณ์ รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุดคือด้านการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านบุคลากร (Man) โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.71$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้ประกอบการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 2.00$)

2) ด้านงบประมาณ (Money) โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ งบประมาณเพียงพอต่อการจัดอาหารที่มีคุณภาพและถูกหลักโภชนาการให้แก่นักเรียน ($\bar{X} = 3.64$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ อาหารที่นักเรียนได้รับเหมาะสมกับงบประมาณที่โรงเรียนจ่ายให้ผู้ประกอบการ ($\bar{X} = 1.57$)

3) ด้านวัสดุ/อุปกรณ์ (Material) โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อุปกรณ์ล้างภาชนะอาหารมีจำนวนเพียงพอต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.64$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ วัตถุดิบประกอบอาหารมีความสด สะอาด ใหม่ ($\bar{X} = 3.21$)

4) ด้านการบริหารจัดการ (Management) โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ระบบการจัดจ้างผู้ประกอบการมีความเหมาะสมและส่งผลดีต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.36$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การประสานงานกับผู้ประกอบการเป็นไปอย่างเรียบร้อยและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีเสมอ ($\bar{X} = 1.57$)

2.สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้าน บางแก้ว เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.96$) 2) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.79$) และ 3) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 2.49$) มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ด้านการวางแผน

เมื่อการพิจารณาภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเสนอขอตั้งงบประมาณ ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ การกำหนดระยะเวลา ($\bar{X} = 3.81$) การกำหนดผู้รับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.24$) การกำหนดขอบข่ายงาน ($\bar{X} = 1.76$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 1.38$)

(2) ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ

เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านจัดสรรงบประมาณที่ใช้ ($\bar{x} = 3.19$) การมอบหมายงานให้กับผู้รับผิดชอบ ($\bar{x} = 2.83$) และสภาพการบริหารที่อยู่ในระดับน้อย คือ การประชุมคณะกรรมการโครงการ ($\bar{x} = 2.50$)

(3) ด้านการประเมินผล

เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่อยู่ในระดับมากคือด้านการติดตามงานที่กำหนด ($\bar{x} = 3.52$) รองลงมาอยู่ในระดับปานกลางคือการจัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการ ($\bar{x} = 3.34$) และด้านที่มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับน้อย คือ การสรุปผลการดำเนินโครงการ ($\bar{x} = 2.55$) การเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัด ($\bar{x} = 2.38$) การวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัด ($\bar{x} = 2.26$)

3.ข้อเสนอแนะต่อแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว

ข้อเสนอแนะต่อแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว สามารถจำแนกประเด็นออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1)ด้านอาหาร 2)ด้านการบริการ 3)ด้านสถานที่ และ 4)ด้านวัสดุอุปกรณ์ เมื่อวิเคราะห์ความถี่ พบว่าด้านที่มีค่าความถี่ของประเด็นความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านอาหาร รองลงมาคือ ด้านการบริการ ด้านสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวัน จากผลการวิจัย พบว่า

1.1 ต้นทุนค่าใช้จ่าย(cost) ต้นทุนค่าใช้จ่ายของการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน คิดเป็นต้นทุนในส่วนของการที่นักเรียนรับประทาน และอาหารที่นักเรียนไม่ได้รับประทาน ซึ่งพบว่ามีต้นทุนเสียเปล่าในส่วนของการที่นักเรียนไม่ได้รับประทานมากถึงร้อยละ 20 ของต้นทุนอาหารทั้งหมด และเมื่อคิดเป็นจำนวนเงินรวมใน 1 เดือน จะได้เป็นจำนวนสูงถึง 14,085 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารโครงการอาหารกลางวันส่วนอื่นๆได้อีกมาก เช่น สามารถนำมาจัดอาหารว่างเพิ่มเติมให้นักเรียนได้ ดังที่สำนักโภชนาการ กรมอนามัย(2559) ได้เสนอว่าเด็กวัยเรียนมีความต้องการพลังงานและสารอาหารมากขึ้นจากการรับประทานอาหาร แคลอรี่หลัก 3 มื้อ ไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย จึงต้องมีอาหารว่างเป็นตัวช่วยเสริมพลังงานและสารอาหาร และควรให้อาหารว่างก่อนอาหารประมาณ 1 ½ - 2 ชั่วโมง เพื่อที่เด็กสามารถรับประทานอาหารมื้อหลักได้เต็มที่

1.2 คุณภาพ(quality) อาหารกลางวันมีสารอาหารครบตามหลักโภชนาการอาหาร 5 หมู่ แต่ทั้งนี้ก็ยังพบว่า ในแต่ละมื้อของอาหารกลางวันนั้น มีอาหารรูปแบบผัดและทอดเป็นหลัก ทำให้นักเรียนได้รับไขมันสะสมในทุกวัน โดยไขมันที่ได้รับนั้นเป็นไขมันจากน้ำมันปาล์มซึ่งเป็นแหล่งของไขมันที่อาจก่อให้เกิดโรคแก่นักเรียนได้ ดังที่สำนักโภชนาการ กรมอนามัย(2559) ได้แนะนำว่าเด็กในวัยเรียนอายุ 6-12 ปี ไม่ควรกินน้ำมันเกินวันละ 3-6 ช้อนชา การที่เด็กได้รับไขมันมากเกินไปจะทำให้เสี่ยงต่อภาวะอ้วน ส่วนการบริโภคอาหารที่มีส่วนประกอบกรดไขมันทรานส์ จะทำให้ลดระดับของไขมันดี(HDL—Cholesterol) การบริโภคไขมันอิ่มตัว กรดไขมันทรานส์ จะทำให้เพิ่มระดับของไขมันเลว(LDL-Cholesterol) ทำให้เสี่ยงต่อการเป็น

โรคหัวใจและโรคหลอดเลือดในส่วนของแหล่งอาหารที่นักเรียนได้รับนั้น พบว่าขาดความหลากหลายของแหล่งอาหาร โดยมีอาหารที่ประกอบจากวัตถุดิบในประเภทเดิมซ้ำๆกันทุกสัปดาห์ และในแต่ละสัปดาห์ก็ยังมีปริมาณอาหารไม่เป็นไปตามที่สำนักโภชนาการ กรมอนามัย(2559)กำหนดไว้ ซึ่งระบุว่าเด็กวัยเรียนควรกินอาหารให้ครบ 5 หมู่ โดยแบ่งกลุ่มอาหารเป็น กลุ่มข้าว-แป้ง กลุ่มเนื้อสัตว์ กลุ่มผัก กลุ่มผลไม้ และกลุ่มนม เพื่อให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับอายุและการเจริญเติบโตของเด็ก ทั้งนี้สำหรับการจัดอาหารกลุ่มเนื้อสัตว์นั้น เด็กในวัยเรียนควรได้รับโปรตีนจากไข่ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ปลา อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน และมีอาหารแหล่งธาตุเหล็กเช่น ตับ รวมถึงควรมีผลไม้วิตามินซีสูงหลังมื้ออาหารเพื่อช่วยในการดูดซึมธาตุเหล็กได้ดี เช่น ฝรั่ง ส้ม มะละกอ เนื้อสัตว์ชนิดอื่นๆ เช่น กุ้ง หมู ปลาหมึก สลัดหมุนเวียนแต่ละวันในหนึ่งสัปดาห์

1.3 เวลา (time) เวลาที่ผู้ประกอบการนำอาหารกลางวันมาส่งแก่โรงเรียนมีความคลาดเคลื่อนไปจากเวลาที่โรงเรียนกำหนดให้นักเรียนกลุ่มแรกเริ่มรับประทานอาหารเช้าถึง 12 นาที ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับประทานอาหารล่าช้าจากที่ควรจะเป็น และอาจจะทำให้นักเรียนเปิดอาการของโรคกระเพาะตามมาได้

1.4 ความพึงพอใจ (satisfaction) ซึ่งแบ่งเป็น 2 องค์ประกอบดังนี้

(1) ความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีรายละเอียด ดังนี้

ความพึงพอใจด้านคุณภาพ ในเรื่องอุปกรณ์ที่ใช้รับประทานอาหารกลางวันอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า การดำเนินโครงการอาหารกลางวันยังมีข้อบกพร่องด้านการทำความสะอาดอยู่ โดยนักเรียนเป็นผู้ล้างภาชนะอาหารและช้อนด้วยตนเองภาชนะอาหารของนักเรียน ซึ่งนักเรียนบางส่วนอาจจะเร่งรีบและไม่ใส่ใจในความสะดวกมากเท่าที่ควร ทางผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันควรดำเนินการตรวจสอบก่อนที่จะนำอาหารไปใช้งานในแต่ละวัน อีกทั้งทางโรงเรียนควรดำเนินการจัดอุปกรณ์ในการล้างภาชนะให้เพียงพอ และมีสถานที่ในการจัดเก็บภาชนะอาหารที่ ถูกสุขลักษณะ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ จิตรตรี ผู้ธนดี (2552) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในด้านวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องใช้ในโครงการอาหารกลางวัน เกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะดวก การจัดเก็บภาชนะและอุปกรณ์ เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารโครงการ ซึ่งการที่ภาชนะอาหารของนักเรียนไม่สะอาดนั้น จะส่งผลเสีย ต่อสุขภาพอนามัยของนักเรียน เนื่องจากมีการปนเปื้อนของสิ่งเชื้อโรคหรือจุลินทรีย์ต่างๆ และอาจจะทำให้นักเรียนมีอาการป่วยได้

(2) ความพอใจของผู้ให้บริการ

ความพึงพอใจด้านค่าใช้จ่าย ในเรื่องงบประมาณที่ใช้ในโครงการ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้รับงบประมาณในการดำเนินโครงการอย่างเพียงพอ ซึ่งทางโรงเรียนได้รับเงินสนับสนุนจากทางกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวันในการดำเนินงานทั้งหมด เช่น ค่าวัตถุดิบต่างๆที่นำมาใช้ในการประกอบอาหารให้กับนักเรียน ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการประกอบอาหาร ค่าแรงของผู้ประกอบอาหาร เป็นต้น ทำให้โครงการมีความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ โชคชัย จรุงสำราญ (2547) ที่พบว่า โรงเรียนได้รับงบประมาณโครงการอาหารกลางวันจากส่วนราชการอย่างเพียงพอ โรงเรียนมีเงินทุน ในการจัดซื้อวัตถุดิบ

มาประกอบอาหารที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ ซึ่งทำให้โรงเรียนจัดบริการอาหารกลางวันที่มีคุณภาพ ตามหลักโภชนาการ มีปริมาณเพียงพอ และสอดคล้องกับนโยบายของกรุงเทพมหานคร

2. การบริหารโครงการอาหารกลางวัน จากผลการวิจัยในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยตามลำดับ ดังนี้ 1).ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ. 2) ด้านการประเมินผล 3) ด้านการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุพร ทังทอง (2555) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบล

2.1 ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน โดยมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการไว้อย่างชัดเจน และได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดบริการอาหารกลางวันที่มีคุณภาพได้อย่างเพียงพอ ทำให้สามารถจัดอาหารที่มีคุณภาพตาม หลักโภชนาการ สะอาด ปลอดภัย มีปริมาณเพียงพอ ตรงตามเป้าหมายของโครงการอาหารกลางวัน อีกทั้งทางโรงเรียนมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงาน มีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน ซึ่งเป็นแผนแม่บทของโรงเรียน มีแผนงานโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพอาหาร ซึ่งเป็นผลให้นักเรียนมีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพย์วัลย์ ชัยนเรศ (2543) ที่พบว่า โรงเรียนได้มีการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพครบทั้ง 5 หมู่ ในปริมาณที่เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย และสอดคล้องกับนโยบายของทางกรุงเทพมหานคร หน่วยงานนิเทศก์ สำนักการศึกษา (2556) ที่ต้องการให้นักเรียนทุกระดับชั้น มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง มีพัฒนาการด้านต่างๆที่เหมาะสมตามวัย ได้สารอาหารที่ถูกต้อง ครบถ้วนในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรุฒา วงษ์จินดา (2552) ซึ่งทางโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดอาหารที่มีคุณภาพเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีร่างกายที่เติบโต สมบูรณ์แข็งแรง โดยมีการดำเนินการจัดอาหารกลางวันที่สนับสนุนให้นักเรียนรับประทานผัก และจัดอาหารว่างสนับสนุนให้เด็กรับประทานผลไม้ที่มีกากใย ลดน้ำตาลในขนมไทย ทั้งนี้พบว่าทางโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดอาหารให้นักเรียนโดยคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการเป็นอย่างมาก

2.2 ด้านการวางแผน อยู่ในระดับน้อยและมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนไม่มีการวางแผนเพื่อกำหนดขอบข่ายงานเกี่ยวกับการพัฒนาและเรียนรู้วินัยและมารยาทของนักเรียน ซึ่งพบว่า การดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนนั้นไม่มีการกำหนดแผนงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ด้านการส่งเสริมการพัฒนานักเรียนได้เรียนรู้ วินัย มารยาท ที่จะใช้ดำเนินโครงการที่ชัดเจน จึงทำให้นักเรียนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้วินัย และมารยาทในการรับประทานอาหารกลางวันร่วมกับผู้อื่นเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิฑูรธณ แกะสุวรรณ (2549) ได้ศึกษา การประเมินโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนวัดวิจิตรการนิมิตร เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารในด้านนี้มีค่าต่ำที่สุด เช่น นักเรียนมีเคี้ยวอาหารไม่สุภาพ นักเรียนมีการพูดคุยระหว่างการรับประทานอาหาร เป็นต้น ทางโรงเรียนจึงควรดำเนินการวางแผนในการเพื่อพัฒนานักเรียนได้เรียนรู้วินัย มารยาท ขึ้น

อย่างชัดเจน เพื่อเป็นปลูกฝังมารยาท และระเบียบวินัยในการรับประทานอาหารแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการบริการอาหารกลางวันแก่นักเรียนอย่างแท้จริงและมุ่งส่งเสริมให้ครูร่วมมือกันในการจัดบริการอาหารกลางวันที่มีคุณภาพแก่นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการจัดอาหารกลางวันด้วยตนเองหรือการจ้างผู้ประกอบการก็ตาม

2. โครงการอาหารกลางวันเป็นโครงการต่อเนื่องที่โรงเรียนต้องทำอยู่ตลอดทุกปีการศึกษา เมื่อผู้บริหารและครูได้แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวันแล้วก็ควรวางระบบในการดำเนินโครงการให้เข้มแข็งและสามารถใช้ในปีการศึกษาต่อไปได้ด้วย เพื่อให้โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างแท้จริง

3. ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันในรูปแบบที่บูรณาการเข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีทักษะชีวิตและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้ ทั้งยังสามารถแก้ปัญหาเรื่องการอาหารให้เป็นไปตามที่นักเรียนต้องการได้ด้วย โดยโรงเรียนควรกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา ให้จัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันร่วมกับการเรียนในรายวิชาการงานอาชีพ โดยจัดทำตารางเวรประจำวันให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆในการจัดบริการอาหารกลางวัน โดยพิจารณามอบหมายหน้าที่ตามวัยวุฒิของนักเรียน ซึ่งควรมีครูเวรที่ตักอาหารกลางวันเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหลักมาช่วยดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

4. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพที่จัดทำขึ้นในครั้งนี้เป็นการสำรวจข้อมูลตามสภาพจริงและสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนและครูเพียงปีการศึกษาเดียวเท่านั้น เมื่อได้นำไปปรับใช้เพื่อเพิ่มระดับประสิทธิภาพแล้วควรมีการวัดระดับประสิทธิภาพต่อเนื่องในปีการศึกษาถัดไป เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้การบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนมีการพัฒนาประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากขั้นตอนการวิจัยที่มีการเก็บข้อมูลสภาพจริงเพื่อวัดระดับประสิทธิภาพเป็นระยะเวลาหนึ่งเดือน อาจทำให้ผลการวิจัยไม่สามารถระบุผลที่ครอบคลุมทั้งหมด ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปที่มีการเก็บข้อมูลตามสภาพจริงควรเก็บข้อมูลตลอดทั้งปีการศึกษาเพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถพิจารณาความแตกต่างของสภาพการจัดบริการอาหารกลางวันในช่วงต่างๆของปีได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา. (2559). คู่มือการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร
- จตุพร ทั้งทอง. (2555). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบล. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 8 (1), 2326-2338. สืบค้นจาก www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V81/v81d0181.pdf.
- จตุพร ทั้งทอง. (2555). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนดีประจำตำบล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- จิตรตรี ผู้อนด์. (2552). ปัจจัยที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย สังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).
- ชญาพิมพ์ อุดาโห. (2557). แนวคิดและหลักการทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้วิเคราะห์การจัดการศึกษา. เอกสารประกอบการเรียนวิชา เศรษฐศาสตร์การศึกษา (Economics of Education). กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชคชัย จรุงสำราญ. (2547). ประสิทธิภาพการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต).
- ทิพย์วัลย์ ชัยนเรศ. (2543). ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการอาหารกลางวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์) เขตคลองสามวา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- ราชบัณฑิต. (2551). ศัพท์บัญญัติวิชาการ. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th>
- โรงเรียนบ้านบางแก้ว. (2558). รายงานผลการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านบางแก้ว. เพชรบุรี : โรงเรียนบ้านบางแก้ว.
- วิฑูรธณ แกะสุวรรณ. (2549). การประเมินโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนวัดวิจิตรการนิมิต เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต).
- วีรญา วงษ์จินดา. (2552). การศึกษาการแก้ปัญหาภาวะน้ำหนักเกินเกณฑ์ของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา , คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 4(2), 426-433. สืบค้นจาก www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V42/V42d/v42d0041.pdf.
- สำนักงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา. (2556). ประวัติความเป็นมาของกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน[เว็บไซต์]. สืบค้นจาก http://schoollunch.obec.go.th/data/about_fund.html

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา. (2556). คู่มือโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพมหานคร.